Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia Latina - Cod. Aug. perg. 154

[Reichenau ?], [14. Jh.]

Liber Parabole Salomonis: prologi

urn:nbn:de:bsz:31-42065

Visual Library

In hebreo Explicit lib' Job. Incipit plo. ipab salb.
libro psalmor9 circa numin
adiectione descripti sunt oms. 7 diui
sa equide quida iuncti quida aut
diuisi. Q' ipp primi 7 secds iuncti s.
iuxe hebreum. 7 itm. lxx. vii. iuncti
est ap nos. In hebreo aut primi sunt in
duos. In. v. ii libros diuidunt hebi
psalmor libros. Quor quide primi
a bts uir usqz ad finem qdragesimi.
Scdm aut qmadm desiderat. ceruus
ad f. a. usqz ad lxx. primi finem. Ter
cius uo. qm bonus isrl' ds. usqz ad
octoagesimi octaui finem. Qrtum
aut dne refu f. e. n. usqz ad c. qntt.
Qntum uo. confitemini dno. usqz ad
nouissimu. Obseruandu aut qz n b
hystorie seu tempium psalmor co
positus sit ordo. Conminatus est uo
luminis multu tempis sicut lib reg
nor declarat. Multa eni ydolor cl
tura obtinens uideor gente obliui
one infecat patriar scripturar. ita
pcet liber moysi legis. nec memor
prim pietatis salua hretur ap eos.
Hic ergo 7 phas occiderunt. redargu
entes illor impietates. 7 hor ca p
tini assyrior tradit s captiuitati. At
ch ig mirabile sb huimodi stitutic
7 q illata sunt libro psorum decide
runt obliuioi legis tradita tpibz.
Pt h aut siue esdram siue qnda alior
phar circa oggationem cor festi
nasse cum ceteris 7 libr psor coadu
nasse n liquido inuenientes ds lz p
uaria tempa texauere aut i primis
q psores inuenti sunt. pp qd necipiunt
dauid tacc omis. Dein aut 7 filior cho
re. 7 asaph. 7 salomois. 7 moysen 7
ethan. 7 eman. 7 ydithum. 7 itm ipi
dauid inuenies mixtim i libro tex
atos. Non scdm quibz dicti s tepibz
s quibz inuenti. hinc etia puenit
ut qui tempibz erant nouissimi.
primi inuenti recipentur primi. 7 qui
tempibz erant primi. pca inuenti so
ordinarent loco. Ipsm aut inueies
sari 7 in pphetis. liber psor. hec est
diuisio ipor. sic certa diligentissi
ma scbentium exempla prior 7
ipm hebraicum otinent psone. Ex
s primi sine isceptione. xiiii. sup scrpti
c. xxx. iii. sup scriptii. diuisio ipi dd
lxx. ii. filiis chore xi. asaph. xii. e
tham. i. eman. i. 7 moysi. i. Salois
ii. sine nomine. xiiii. alleluiatici
xiiii. p torcularibz. iii. Graduu xv.
Sunt aut sine nomine qnti supscp
tiones quide hnt. n tn ligent. cuius
sunt. xiiii. simul. c. l. n sic suscipiat
quis. qz oms sicut dauid primi. lz
alior phar ad psallendum pphan
tium. pp qd nec omnis scriptura q
ap hebreos psalti nomine ipi dd i
scribit lib psalmor noiatur. Sicut di
cebat quida. qz ex amero septimc
canticum. deutnomin ap hebreos
sinetro nero. 7 tetinetro scpti sunt
psalmi uersu. ergo qz ap hebreos
aliud s. qm ap nos tpi dauid. ii.
iiii. ii. iii. iiii. v. vi. x. xi. xii. xiii.
xiiii. xii. xiii. xiiii. xv. xvi. xx. xxi.
xxii. xxiii. xiiii. xxv. xxvi. xxx.
xxxi. xxxii. xxxiii. xxxii. xxxiii.
xxxiiii. xxxv. xxxvi. xl. l. li. lii.
liii. liiii. lii. liii. liiii. lvi. lx. lxi.
lxii. lxiii. lxiiii. lxv. lxvi. cii. cii.
ciii. vi. c. xxi. cxiii. cxxx. cxxxii.

cxxxiii · cxxxvi · cxl · cxli · cxlii · c
xliii · cxliiii · Simul lxxii · non suprascrip
ti sunt · Primus duo · xxxii · xlii · lx
l · xl · lx · lii · lx · liii · lvxl · lx · liiii · lx · lii
lxlvi · lxliiii · ciii · cii · cxxxiii · clxiii ·
Simul xiiii · Filii chore · xli · xliii ·
xlii · xliii · xliiii · xlv · xlvi · lxxxiii ·
lxxxiii · lxxxiii · lxxxiiii · Simul xi ·
Sine nomine · qui tamen suprascriptiones
habent · non tamen signum · lxii · lxiii · lx · lii · lx
liiii · ci · cxii · cxx · cxxii · cxxiii · cxxiii
cxxii · cxxiiii · cxxv · cxxvi · cxxxi · c
xxxii · simul xiiii · alleluiatici · ciii ·
cii · cx · xxi · cxii · cxiii · cxiiii · cxiii · c
xiiii · cxv · cxxxiiii · cxxii · cxlii · c
xliii · cxlv · cxlvi · cl · Simul · xiiii ·
Etham · lxxxiiii · Salomonis ·
lxxi · cxxvii · asaph · xlvi · lxxii · lxx
iii · lxxiiii · lxxv · lxxvi · lxxx · lxxxi ·
lxxxii · Simul xii · Moysi · lxxxix ·
Sunt simul omnes psalmi · c · l · pro tor
cularibus · iii · et graduum · xii · pro noti
positi sunt · et extra · c · l · non sunt in quibus
psalmis in suprascriptionibus eorum elo
quis iacet · hec penes solos · lxx · inseru
tur · neque apud ceteros interpretes inveniun
tur asteriscis obelus quanta adiacen
tia in hebraico · et apud ceteros non se
quentia penes · et theodotione inveni
mus cum asteriscis · Quinta vero apud me
moratos lxx aut theodotione inve
nimus · Neque autem in hebreo · neque apud
ceteros obelus suppositum · de suprascripti
o quod secundum quandam dispensatione
lxx interpretati sunt de morte filii p
ecunias filii · Sicut ergo eduxit pulvis
terra quadrupedia · et que circa generata
sunt · et sic quedam pat[illegible]lac
primum sicut ante salvatoris adventum

dispensata est interpretatio scripturarum
per ptolomeum · Etenim interpretate sunt
ab apostolis · quando erat impossibile propter
infidelitatem de christo eas prophetari non
unquam · confitebor tibi in toto corde meo
pro eo quod gratias ago narrabo omnia mi
rabilia tua · Moyses non erat omnia
possibile narrare · sed excepte ea mira
bilia que sunt in egipto · Christus autem et que
sunt celestia inaudiendo inimicum me
um terra sunt · diabolus erat inimicus
qui humanum genus obtinebat · Incre
pasti gentes et periit impius dyabolus ·
Quoniam annuntiem laudes tuas in portis
filie syon civitati · dividentes celesti
terrenam · filii syon · lxxxiiii · Domine refu
gium factus es nobis in generatione et generati
one · refugium secundum generationem
fuit enoch in die abraham · et reliqua tera
hus apud se · absconditos montes
novissime quando sicut ea demonstravit
aquarum secundum tempora terram denudavit
et demonstravit montes et dixisti · con
vertimini filii hominum · de gentium vocati
one · quia mille anni que fecit moysi · ma
ne sicut herba transeat · que secundum david
et salomonem vespere decidat de plurimis tri
bulationibus desolationum terram · Huiusmodi
prophavit spiritu dei sicut principium psalmorum
david secundum hystoriam quam in libro regnorum
continetur · cxlii · adversus goliath conte
stio · lvi · Cum misit saul et custodivit
domum eius ut interficeret eum · liii · cum
fugit a facie saul in spelunca · xxxiii ·
cum venit ad abymelech sacerdotem
et mutavit vultum suum coram abyme
lech rege · et dimisit eum et abiit · ex
li · cum fugit de geth · et venit in spelun
cam medollam · li · doech ydumeus

et annūtiauit saul · ⁊ dixit ei · Venit
dd̄ ī domum abymelech · lxii · cū eēt
ī deserto iude · liii · Conuerterūt zephi
⁊ dixerūt sauli · nūc ecce dauid absco
ditus ē penes nos · lv · qn̄ tenuerunt
eum allofili in geth · xxxiii · post mor
tem saul ꝑus q̄ ungeretur in regem
bel ii · Cum domus edificata ē post
captiuitatē ⁊ archa dn̄i educta ē
xxiiii · ī ɔsūmatione tabnacli ī
quo archa posita ē · xxvi · ī edificatiōe
domus dd̄ · l · Cum ioab ꝑcussisset me
sopotamiā syrie · ⁊ syriam soba · ⁊
uallem salinarū · xii · milia · l · cū ue
nit ad eum nathan ꝓpha · ⁊ ītrauit
ad bethsabee · ui · cum fugit a facie
absalon filii sui · iiii · Pueris dn̄i
li · filii gemini · cxli · cum eū ꝑseq̄
retur absalon filius suus · xiiii · In
die qua liberauit eum dn̄s de manu
omniū inimicorū suorū ⁊ de manu
saul · **Item alius Prologus** ·

Tribus nominibus
uocatū fu
isse salo
mone scrip
tura mani
festissime
docent pa
cificū id est
salomonem · ⁊ ydidiam · hoc est di
lectum dn̄i · ⁊ quod nūc dr̄ coeleth
i · ecclesiasten · Ecclesiasten aūt greco
sermone appellatur · qui cetum i ·
ecclesiam ɔgreget · quē nūc nūcu
pare ꝑssimus ɔcionatorem qd̄
loquitur ad pplm · ⁊ sermo eius nō
specialiter ad unū · sz ad uniūsos
generaliter dirigatur · Porro paci
ficus ⁊ dilectus dn̄i · ab eo qd̄ ī regno
eius pax fuerit · ⁊ eum dn̄s dilexerit
appellatus ē · Nam ⁊ psalmus qdra
gesimus quītus · ⁊ septuagesimus
primus dilecti ⁊ pacifici titulo ꝑno
tantur · Qui tn̄ ⁊ si ad ꝓphetiam xp̄i
⁊ ecclie ꝑtinentes felicitatē ⁊ uirē
salomonis excedunt tn̄ scd̄m hy
storiam sr̄ salomone ɔscripti sunt ·
Itaq; iuxta numerū uocabulorū tria
uolumina edidit · ꝓuerbia · eccla
sten · canticum canticorū · ī ꝓuerbi
is · paruulum docens · ⁊ q̄si de offici
is ꝑ sententias erudiens · unde ⁊
ad filium ei sermo crebro repetit ·
ī ecclesiasten uo · mature uirū eta
tis instituens · ne qcq̄m ī mūdi reb;
putet eē ꝑpetuum · sz caduca ⁊ bre
uia uniuersa q̄ cernimus · ad ex
tremū iam ɔsūmatum uirū ⁊
calcato sclō · ꝑparatum ī cantico cā
ticorū sponsi iungit amplexib; ·
Nisi etiā ꝑus religiosimus uitia
⁊ pompis scli renuntiantes exp̄
ditos nos ad aduentum xp̄i pa
uimus · n̄ potimus cantare · can
ticū canticorū · Sz ⁊ h̄ diligentiā at
tendendū · qd̄ ꝑ tres libros aucto
ris diuisus ē titulatus · In ꝓuerbi
eīu notat̄ ꝓuerbia salomonis
filii dauid regis isrl̄ · In ecclaste
uo · uerba ecclastes filii dd̄ reg
ierlm · superfluum quippe ē hic isrl̄
qd̄ male in grecis ⁊ latinis codi
cib; īuenitur · In cantico aūt can
ticorū · nec filii · nec regis isrl̄ siue
ierlm ꝑscribit · sz tm̄ cantica can
ticorū salomonis · Hec enī ꝓuerbia
⁊ rudis institutio · ad xii · trib;

et ad totum pertinet israel. et quoniam con
temptus mundi non nisi metropo
litis conuenit. hic inter doctoribus et lin-
ita cantici canticorum ad eos pertine
fant. qui tamen superna desiderant.
Ad incipientes et proficientes et pa
tria dignitas et regni perpetui merito
uendicatur auctas. Ad perfectos
uero ubi non timore eruditur disci
pulus sed amore perpetuum nomen suffic
et qualis magister est et nescit esse se rege.
Que omnia referuntur ad christum. Incipit
Iungat Prologus in parabolas salomonis.
epistola quos iungit. Sanctum presbiterium
sacerdotium. immo carta non diui
dat quos christi nectit amor. Comenta
rios in osee. zachariam. amos.
malachiam. quos poscitis scripsis
sem. si licuisset pre ualitudine. Mit
titis solatia sumptuum. notarios
nostros et librarios sustentantes. ut uobis
potissimum nostrum desudet ingenium.
Et ecce ex latere frequens turba diuer
sa poscentium. quasi aut equum sit me
uobis esurientibus aliis laborare. aut
in ratione dati et accepti cuiquam preter
uos obnoxius sim. Itaque longa
egrotatione fractus. ne penitus
hoc anno reticerem. et apud uos mutus
essem. triduum opus uestro nomini conse
craui. interpretationem uidelicet trium sa
lomonis uoluminum. masloth quas
hebrei parabolas uulgata editio pro
uerbia uocat. coeleth + [margin: + quod] greci ecclesiasten.
latine contionatorem possumus dicere.
sirasirim. quod in nostram linguam uertitur
canticum canticorum. Fertur et pana
retos ihesu filii sirach liber. et alius
pseudographus qui sapientia salomonis

pseudographus

inscribitur. Quorum priorem hebraicum
repperi non ecclesiasticum ut apud latinos
sed parabolas prenotatum. cui iuncti
erant ecclesiastes. et canticum canticorum.
ut similitudinem salomonis non solum
librorum numero. sed et materiarum genere
coequaret. Secundus apud hebreos nusquam est.
quia et ipse stilus grecam eloquentiam redolet.
et nonnulli scriptorum ueterum hunc esse iu
dei philonis affirmant. Sicut ergo
iudith et tobiam et machabeorum libros
legit quidem ecclesia. sed inter canoni
cas scripturas non recipit. sic et hec duo
uolumina legat ad edificationem
plebis. non ad auctoritatem ecclesiastico
rum dogmatum confirmandam. Siqui
sane lxx interpretum magis editio
placet. habet eam a nobis olim emenda
tam. Neque enim sic noua cudimus.
ut uetera destruamus. Et tamen cum dili
gentissime legerit. sciat magis nostra
intelligi scripta. que non in tertium uas
transfusa coacuerint. sed statim
de prelo purissime commendata teste
suum saporem seruauerint. Explicit
prologus. Incipiunt parabole salomonis.

Parabole
salomonis
filii dauid
regis israel.
ad sciendam
sapientiam
et discipli
nam. ad
intelligenda uerba prudentie.
et suscipiendam eruditionem
doctrine. iustitiam et iudicium et
equitatem. ut detur paruulis astu
tia. adolescenti scientia et intellectus.

Audiens sapiens sapientior erit: et intelligens gubernacula possidebit. Animadvertet parabolam et interpretationem: verba sapientium et enigmata eorum. Timor domini principium sciencie. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui: et ne dimittas legem matris tue: ut addatur gratia capiti tuo: et torques collo tuo. Fili mi si te lactaverint peccatores: ne acquiescas eis. Si dixerint veni nobiscum insidiemur sanguini: abscondamus tendiculas contra insontem frustra: degluciamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum. Omnem preciosam substantiam reperiemus: implebimus domos nostras spoliis. Sortem mitte nobiscum: marsupium unum sit omnium nostrum. Fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim eorum ad malum currunt: et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur: et moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis avari: animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat: in plateis dat vocem suam. In capite turbarum clamitat: in foribus portarum urbis profert verba sua dicens. Usquequo parvuli diligitis infantiam: et stulti ea que sibi sunt noxia cupient: et imprudentes odibunt scientiam? Convertimini ad correptionem meam. En proferam vobis spiritum meum: et ostendam verba mea. Quia vocavi et renuistis: extendi manum meam: et non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum: et increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo: et subsannabo cum vobis quod timebatis advenerit. Cum irruerit repentina calamitas: et interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc invocabunt me: et non exaudiam: mane consurgent: et non invenient me. Eo quod exosam habuerint disciplinam: et timorem domini non susceperint: nec acquieverint consilio meo: et detraxerint universe correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue: suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos: et prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit absque terrore requiescet: et habundantia perfruetur: malorum timore sublato.

II

Fili mi si susceperis sermones meos: et mandata mea absconderis penes te: ut audiat sapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invocaveris: et inclinaveris cor tuum prudentie: si quesieris eam quasi pecuniam: et sicut thesauros effoderis illam: tunc intelliges timorem domini: et scientiam dei invenies: quia dominus dat sapientiam: et ex ore eius scientia et prudentia procedit. Custodiet rectorum salutem: et proteget gradientes simpliciter: servans semitas iustitie: et vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iustitiam et iudicium et equitatem: et omnem semitam bonam. Si intraverit sapientia cor tuum: et scientia anime tue placuerit: consilium custodiet te et prudentia servabit te: ut eruaris de via mala: ab homine qui perversa loquitur. Qui relinquunt iter rectum: et

ambulant per vias tenebrosas. qui letan-
tur cum malefecerint. et exultant in
rebus pessimis. quorum vie perverse. et
infames gressus eorum. ut eruaris a
muliere aliena. et ab extranea que mol-
lit sermones suos. et relinquit ducem
pubertatis sue. et pacti dei sui oblita
est. Inclinata est enim ad mortem domus
eius. et ad inferos semite ipsius. Omnes
qui ingrediuntur ad eam non revertentur.
nec apprehendent semitas vite. Ut
ambules in via bona. et calles iusto-
rum custodias. Qui enim recti sunt habita-
bunt terram. et simplices permanebunt
in ea. Impii vero perdentur de terra. et qui
inique agunt auferentur ex ea. III

Fili mi ne obliviscaris legis mee.
et precepta mea custodiat cor
tuum. Longitudinem enim dierum et annos
vite et pacem apponent tibi. Miseri-
cordia et veritas non te deserant. Circumda eas
gutturi tuo. et describe in tabulis cor-
dis tui. et invenies gratiam et discipli-
nam bonam coram deo et hominibus. Habe
fiduciam in domino ex toto corde tuo.
et ne innitaris prudentie tue. In omni-
bus viis tuis cogita illum. et ipse diri-
get gressus tuos. Ne sis sapiens
apud temetipsum. Time deum. et recede
a malo. Sanitas quippe erit umbili-
co tuo. et irrigatio ossium tuorum. Ho-
nora dominum de tua substantia. et de primiciis
omnium frugum tuarum. et implebuntur
horrea tua saturitate. et vino torcu-
laria redundabunt. Disciplinam domini
fili mi ne abicias. nec deficias cum
ab eo corriperis. Quem enim diligit dominus
corripit. et quasi pater in filio complacet sibi.
Beatus homo qui invenit sapientiam. et qui
affluit prudentia. Melior est acquisitio
eius negotiatione argenti et auri. pri-
mi et purissimi fructus eius. Preciosior est
cunctis opibus. et omnia que desiderantur huic
non valent comparari. Longitudo dierum in dextera
eius. in sinistra illius divitie et glo-
ria. Vie eius vie pulchre. et omnes semite
illius pacifice. Lignum vite est his
qui apprehenderint eam. et qui tenuerit eam
beatus. Dominus sapientia fundavit terram. stabili-
vit celos prudentia. Sapientia illius erupe-
runt abyssi. et nubes rore concrescunt.
Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis. Cu-
stodi legem atque consilium. et erit vita
anime tue. et gratia faucibus tuis. Tunc
ambulabis fiducialiter in via tua. et pes
tuus non impinget. Si dormieris non time-
bis. quiesces et suavis erit sompnus tuus.
Ne paveas repentino terrore. et irruen-
tes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in
latere tuo. et custodiet pedem tuum ne ca-
piaris. Noli prohibere benefacere eum qui
potest. si vales et tu ipse benefac. Ne di-
cas amico tuo vade et revertere. et cras
dabo tibi. cum statim possis dare. Ne
moliaris amico tuo malum. cum ille
in te habeat fiduciam. Ne contendas adversus
hominem frustra. cum ipse nichil tibi mali
fecerit. Ne emuleris hominem iniustum.
nec imiteris vias eius. quia abhominatio
domini est omnis illusor. et cum simplicibus ser-
mocinatio eius. Egestas a domino
in domo impii. habitacula autem iustorum
benedicentur. Illusores ipse deludet. et
mansuetis dabit gratiam. Gloriam sapi-
entes possidebunt. stultorum exaltatio
ignominia. IIII

Audite filii disciplinam patris. et
attendite ut sciatis prudentiam. Donum

tbuā

bonum uob· legem meam ne derelinqua
tis· Nam et ego filius fui patris mei te
nellus et unigenitus coram matre mea·
et docebat me atque dicebat· Suscipiat
uerba mea cor tuum· custodi precep
ta mea et uiues. Posside sapientiam pos
side prudentiam· ne obliuiscaris neque
declines a uerbis oris mei· Ne dimit
tas eam et custodiet te· dilige eam
et seruabit te· Principium sapientie pos
side sapientiam· et in omni possessione tua
acquire prudentiam· Arripe illam et
exaltabit te· glorificaberis ab ea· cum
eam fueris amplexatus· Dabit capi
ti tuo augmenta gratiarum· et corona in
clita proteget te· Audi fili mi et suscipe
uerba mea· ut multiplicentur tibi anni
uite· Viam sapientie monstrabo tibi· du
cam te per semitas equitatis· quas cum
ingressus fueris· non artabuntur gressus
tui· et currens non habebis offendiculum.
Tene disciplinam ne dimittas eam· cu
stodi illam· quia ipsa est uita tua· Ne de
lecteris semitis impiorum· nec tibi pla
ceat malorum uia· Fuge ab ea· nec tran
seas per illam· declina et desere eam· Non
enim dormiunt nisi male fecerint· et non
rapitur somnus ab eis· nisi supplan
tauerint· Comedunt panem impieta
tis· et uinum iniquitatis bibunt· Iusto
rum autem semita quasi lux splendens pro
cedit· et crescit usque ad perfectam diem.
Via impiorum tenebrosa· nesciunt ubi
corruant· Fili mi ausculta sermones
meos· et ad eloquia mea inclina au
rem tuam· Ne recedant ab oculis tuis·
custodi ea in medio cordis tui· Vi
ta enim sunt inuenientibus ea· et u
niuerse carni sanitas· Omni custodia
serua cor tuum· quia ex ipso uita procedit.
Remoue a te os prauum· et detrahen
tia labia sint procul a te· Oculi tui
recta uideant· et palpebre tue pre
cedant gressus tuos. Dirige semitam
pedibus tuis· et omnes uie tue stabili
entur· Ne declines ad dexteram neque
ad sinistram· auerte pedem tuum a
malo. Vias enim que a dextris sunt noui
dominus· peruerse uero sunt que a sinistris sunt.
Ipse autem rectos faciet cursus tuos·
itinera autem tua in pace producet.

V

Fili mi attende sapientiam
meam· et prudentie mee in
clina aurem tuam· ut custodias
cogitationes· et disciplinam labi
a tua conseruent. Fauus enim distil
lans labia meretricis· et nitidius
oleo guttur eius· Nouissima autem
illius amara quasi absinthium.
et acuta quasi gladius biceps· pedes
eius descendunt in mortem· et ad inferos
gressus illius penetrant. Per semi
tam uite non ambulant· Vagi sunt
gressus eius· et inuestigabiles· Nunc
ergo fili mi audi me· et ne recedas
a uerbis oris mei· Longe fac ab ea
uiam tuam· et ne appropinques foribus
domus eius· Ne des alienis honorem
tuum· et annos tuos ~~ered~~ crudeli· ne
forte impleantur extranei uiribus
tuis· et labores tui sint in domo
aliena· et gemas in nouissimis quando
consumpseris carnes et corpus tuum· et
dicas· Cur detestatus sum disciplinam
et increpationibus non acquieuit cor
meum· nec audiui uocem docentium
me· et magistris non inclinaui aurem
meam· Pene omnibus fui in omni malo·

in medio ecclie ⁊ synagoge. Bibe a
q̃m de cisterna tua ⁊ fluenta pu
tei tui. Deriuent fontes tui foras
⁊ in plateas aquas tuas diuide.
Habeto eas solus. nec sint alieni
participes tui. Sit uena tua benedicta
⁊ letare cum muliere adolescentie
tue. Cerua carissima ⁊ gratissimus
hinnulus. Ubera eius inebrient te omni
tempore ⁊ in amore eius delectare iu
giter. Quare seduceris fili mi ab
aliena ⁊ foueris in sinu alterius. Re
spicit dñs uias hominis ⁊ omnes gres
sus illius considerat. Iniquitates su
e capiunt impium ⁊ funibus peccato
rum suorum constringitur. Ipse morietur quia
non habuit disciplinam ⁊ in multitudi
ne stultitie sue decipietur. VI

Fili mi si spoponderis pro amico
tuo. defixisti apud extraneum
manum tuam. illaqueatus es uerbis
oris tui ⁊ captus propriis sermonibus.
Fac ergo quod dico fili mi ⁊ temet ipsum
libera. quia incidisti in manus proximi tu
i. Discurre. festina suscita amicum
tuum. ne dederis somnum oculis tuis. nec
dormitent palpebre tue. Eruere quasi
damula de manu ⁊ quasi auis de insi
diis aucupis. Uade ad formicam o pi
ger. ⁊ considera uias eius ⁊ disce sa
pientiam illius. Que cum non habeat du
cem nec preceptorem nec principem
parat estate cibum sibi ⁊ congregat in mes
se quod comedat. Usquequo piger dor
mis. quando consurges ex somno tu
o. Paululum dormies. paululum
dormitabis. paululum conseres manus
tuas ut dormias. ⁊ ueniet tibi quasi ui
ator egestas. ⁊ pauperies quasi uir
armatus. Si uero impiger fueris. ueniet
ueniet messis tua ⁊ egestas longe
fugiet a te. Homo apostata uir inu
tilis graditur ore peruerso. annuit oculis
terit pede. digito loquitur. prauo corde
machinatur malum ⁊ omni tempore iur
gia seminat. Huic extemplo ueni
et perditio sua ⁊ subito conteretur. nec ha
bebit ultra medicinam. Sex sunt que odit
dñs ⁊ septimum detestatur anima eius.
Oculos sublimes. linguam mendacem.
manus effundentes innoxium sanguinem.
cor machinans cogitationes pessi
mas. pedes ueloces ad currendum in
malum. proferentem mendacia testem
fallacem ⁊ eum qui seminat inter
fratres discordias. Conserua fili mi
precepta patris tui ⁊ ne dimittas legem
matris tue. Liga ea in corde tuo iu
giter ⁊ circunda gutturi tuo. Cum
ambulaueris gradiantur tecum ⁊ cum dor
mieris custodiant te ⁊ euigilans
loquere cum eis. quia mandatum lucerna
est ⁊ lex lux ⁊ uia uite increpatio di
sciplinę. ut custodiat te a muliere
mala ⁊ a blanda lingua extraneę.
Non concupiscat pulchritudinem eius cor
tuum. nec capiaris nutibus illius. Pre
cium enim scorti uix unius est panis.
Mulier autem uiri preciosam animam cap
it. Numquid abscondere potest homo ignem in
sinu suo. ut uestimenta illius non
ardeant. aut ambulare super prunas
⁊ non comburentur plante eius. Sic qui
ingreditur ad mulierem proximi sui
non erit mundus cum tetigerit eam. Non
grandis est culpa cum quis furatus fu
erit. furatur enim ut esurientem impleat
animam. deprehensus quoque reddet septuplum

et omnem substantiam domus sue tradet. et liberabit se. Qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam: turpitudinem et ignominiam congregat sibi. et obprobrium illius non delebitur. quia zelus et furor viri non parcet in die vindicte. nec acquiescet cuiusquam precibus: nec suscipiet pro redemptione dona plurima.

VII Fili mi custodi sermones meos: et precepta mea reconde tibi. Fili honora dominum et valebis. preter eum vero ne timueris alienum. Serva mandata mea et vives: et legem meam quasi pupillam oculi tui. Liga eam in digitis tuis: scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapientie soror mea es: et prudentiam voca amicam tuam: ut custodiat te a muliere extranea. et ab aliena que verba sua dulcia facit. De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi iuvenem. et video parvulos: considero vecordem iuvenem qui transit per plateas iuxta angulum et prope viam domus illius graditur. in obscuro advesperascente die in noctis tenebris et caligine: et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio preparata ad capiendas animas garrula et vaga. quietis impatiens. nec valens in domo consistere pedibus suis: nunc foris, nunc in plateis. nunc iuxta angulos insidians. Apprehensumque deosculatur iuvenem: et procaci vultu blanditur dicens. Victimas pro salute debui. hodie reddidi vota mea. Ideo egressa sum in occursum tuum: desiderans te videre et repperi. Intexui funibus lectum meum. stravi tapetibus pictis ex egipto. Aspersi cubile meum myrra et aloe. et cinamomo. Veni inebriemur uberibus. et fruamur cupitis amplexibus: donec illucescat dies. Non est enim vir in domo sua: abiit via longissima. Sacculum pecunie secum tulit: in die plene lune reversurus est domum suam. Irretivit eum multis sermonibus: et blanditiis labiorum protraxit illum. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam. et quasi agnus lasciviens et ignorans: et nescit quod ad vincula stultus trahatur. donec transfigat sagitta iecur eius. velut si avis festinet ad laqueum: et nescit quod de periculo anime illius agitur. Nunc ergo fili audi me: et attende verba oris mei. Ne abstrahatur in viis illius mens tua: ne decipiaris semitis eius. Multos enim vulneratos deiecit: et fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Vie inferi domus eius penetrantes in interiora mortis.

VIII Numquid non sapientia clamitat: et prudentia dat vocem suam. In summis excelsisque verticibus supra viam in mediis semitis stans. iuxta portas civitatis. in ipsis foribus loquitur dicens. O viri ad vos clamito. et vox mea ad filios hominum. Intelligite parvuli astutiam: et insipientes animadvertite. Audite: quoniam de rebus magnis locutura sum: et aperientur labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei: non est in eis pravum quid neque perversum. Recti sunt intelligentibus. et equi invenientibus scientiam. Accipite disciplinam meam. et non pecuniam: doctrinam magis quam aurum eligite. Melior est enim sapientia

ut recta predicent. Veritatem meditabitur guttur meum et labia mea detestabuntur

cunctis preciosissimus opibus ⁊ omne
desiderabile ei non potest conparari. Ego
sapientia habito in consilio ⁊ eruditis
intersum cogitationibus. Timor domini
odit malum. arrogantiam ⁊ sup
biam ⁊ viam pravam ⁊ os bilin
gue detestor. Meum est consilium ⁊ equi
tas. mea est prudentia. mea est for
titudo. Per me reges regnant ⁊ le
gum conditores iusta decernunt. Per
me principes imperant ⁊ potentes
decernunt iustitiam. Ego diligentes
me diligo. ⁊ qui mane vigilant
ad me invenient me. Mecum sunt di
vitie ⁊ gloria. opes superbe et iustitia.
Melior est fructus meus auro ⁊ la
pide precioso. ⁊ genimina mea ar
gento electo. In viis iustitie am
bulo ⁊ in medio semitarum iudicii ut
ditem diligentes me ⁊ thesauros
eorum repleam. Dominus possedit me
initio viarum suarum antequam quicquam fa
ceret a principio. Ab eterno ordinata
sum ⁊ ex antiquis antequam
terra fieret. Necdum erant abyssi
⁊ ego iam concepta eram. necdum
fontes aquarum eruperant. necdum
montes gravi mole constiterant.
ante colles ego parturiebar. Adhuc ter
ram non fecerat ⁊ flumina ⁊ cardi
nes orbis terre. Quando preparabat celos
aderam. quando certa lege ⁊ gyro val
labat abyssos. quando ethera firma
bat sursum ⁊ librabat fontes
aquarum. quando circumdabat mari
terminum suum ⁊ legem ponebat a
quis ne transirent fines suos.
quando appendebat fundamenta terre.
cum eo eram cuncta conponens. et

delectabar per singulos dies. ludens co
ram eo omni tempore. ludens in orbe
terrarum. ⁊ delicie mee esse cum filiis hominum.
Nunc ergo filii audite me. beati qui
custodiunt vias meas. Audite di
sciplinam ⁊ estote sapientes ⁊ noli
te abicere eam. Beatus homo qui audit me.
qui vigilat ad fores meas cottidie.
⁊ observat ad postes hostii mei. Qui
me invenerit inveniet vitam ⁊ hauri
et salutem a domino. Qui autem in me pec
caverit. ledet animam suam. Omnes qui
me oderunt. diligunt mortem.

IX

Sapientia edificavit sibi domum. exci
dit columpnas vii. immolavit
victimas suas. miscuit vinum ⁊ pro
posuit mensam suam. Misit ancillas
suas ut vocarent ad arcem ⁊ ad me
nia civitatis. Si quis est parvulus veniat
ad me. ⁊ insipientibus locuta est. Venite
comedite panem meum ⁊ bibite vinum
quod miscui vobis. relinquite infantiam ⁊
vivite. ⁊ ambulate per vias prudentie.
Qui erudit derisorem. ipse sibi iniuriam
facit. ⁊ qui arguit impium. generat
maculam sibi. Noli arguere derisorem.
ne oderit te. Argue sapientem ⁊ diliget
te. Da sapienti occasionem ⁊ addetur
ei sapientia. Doce iustum ⁊ festinabit
accipere. Principium sapientie timor domini.
⁊ scientia sanctorum prudentia. Per me enim mul
tiplicabuntur dies tui ⁊ addentur tibi
anni vite. Si sapiens fueris tibimet
ipsi eris. si autem illusor. solus portabis
malum. Mulier stulta ⁊ clamosa.
plenaque illecebris ⁊ nichil omnino sci
ens. sedit in foribus domus sue su
per sellam in excelso urbis loco. ut vo
caret transeuntes per viam ⁊ pergentes

ttitie sue. Qui est paruulus declinet
ad me. Et uecordi locuta est. Aque furti
ue dulciores sunt. et panis abscon
ditus suauior. Et ignorauit quod gy
gantes ibi sint. et in profundis infer
ni conuiue eius. Qui applicabitur illi
descendet ad inferos. nam qui ab
scesserit ab ea saluabitur. X
Filius sapiens letificat patrem.
filius uero stultus. mestitia est ma
tris sue. Non proderunt thesauri impie
tatis. iustitia uero liberabit a morte.
Non affliget dominus fame animam iusti.
et insidias impiorum subuertet. Ege
statem operata est manus remissa.
manus autem fortium diuitias parat.
Qui nititur mendaciis hic pascit uen
tos. idem autem ipse sequitur aues uolan
tes. Qui congregat in messe filius sapi
ens est. qui autem stertit estate filius confu
sionis. Benedictio domini super caput
iusti. os autem impiorum operit iniquitatem.
Memoria iusti cum laudibus. et nomen
impiorum putrescet. Sapiens corde
precepta suscipiet. stultus ceditur
labiis. Qui ambulat simpliciter ambu
lat confidenter. qui autem deprauat ui
as suas manifestus erit. Qui annu
it oculo cum dolo. dabit dolorem. stul
tus labiis uerberabitur. et qui palam ar
guit pacificat. Vena uite os iusti.
et os impiorum operit iniquitatem. Odi
um suscitat rixas. et uniuersa delicta
operit caritas. In labiis sapientis
inuenitur sapientia. et uirga in dorso eius
qui indiget corde. Sapientes abscon
dunt scientiam. os autem stulti confusioni pro
ximum est. Substantia diuitis urbs fortitudinis
eius. pauor pauperum egestas eorum.

Opus iusti ad uitam. fructus autem
impii ad peccatum. Via uite custodi
enti disciplinam. qui autem increpati
ones relinquit errat. Abscondunt
odium labia mendacia. qui profert con
tumelias insipiens est. In multilo
quio peccatum non deerit. qui autem mode
ratur labia sua prudentissimus
est. Argentum electum lingua iusti.
cor impiorum pro nichilo. Labia iusti
erudiunt plurimos. qui autem indocti sunt
in cordis egestate morientur. Bene
dictio domini diuites facit. nec socia
bitur eis afflictio. Quasi per risum stultus
operatur scelus. sapientia autem est uiro pru
dentia. Quod timet impius ueniet super eum.
desiderium suum iustis dabitur. Quasi tem
pestas transiens non erit impius. iu
stus autem quasi fundamentum sempiternum.
Sicut acetum dentibus et fumus oculis. sic
piger hiis qui miserunt eum in uia.
Timor domini apponet dies. et anni
impiorum breuiabuntur. Expecta
tio iustorum letitia. spes autem impiorum
peribit. Fortitudo simplicis uia domini.
et pauor hiis qui operantur malum.
Iustus in eternum non commouebitur. impii
autem non habitabunt super terram. Os iusti
parturiet sapientiam. lingua prauorum
peribit. Labia iusti considerant placen
tia. et os impiorum peruersa. XI
Statera dolosa abhominatio
est apud dominum. et pondus equum uolun
tas eius. Ubi fuerit superbia ibi
erit et contumelia. ubi autem humilitas
ibi et sapientia. Simplicitas iustorum
diriget eos. et supplantatio peruerso
rum uastabit illos. Non proderunt diuitie
in die ultionis. iustitia autem liberabit a

morte. Iusticia simplicis diriget vi
am eius, et in impietate sua corruet
impius. Iusticia rectorum liberabit eos, et
in insidiis suis capientur iniqui. Mor
tuo homine impio nulla erit ultra
spes, et expectatio sollicitorum peribit.
Iustus de angustia liberatus est, et tradetur
impius pro eo. Simulator ore decipit
amicum suum, iusti autem liberabuntur sci
entia. In bonis iustorum exultabit ci
vitas, et in perditione impiorum erit lau
datio. In benedictione iustorum exalta
bitur civitas, et ore impiorum subverte
tur. Qui despicit amicum suum indigens
corde est, vir autem prudens tacebit. Qui
ambulat fraudulenter revelat ar
chana, qui autem fidelis est animi celat
amici commissum. Ubi non est gubernator populus
corruet, salus autem ubi multa consili
a. Affligetur malo qui fidem facit pro
extraneo, qui autem cavet laqueos secu
rus erit. Mulier gratiosa inveniet
gloriam, et robusti habebunt divitias.
sedes autem contumelie odit miser iusta.
Divitiarum pigri inopes fiunt, et robu
sti habebunt divitias. Benefacit anime sue
vir misericors, qui autem crudelis est
et propinquos abicit. Impius facit opus
instabile, seminanti autem iusticiam mer
ces fidelis. Clementia preparat vitam, et
sectatio malorum mortem. Abhomina
bile domino cor pravum, et voluntas eius
in his qui simpliciter ambulant. Ma
nus in manu non erit innocens malus,
semen autem iustorum salvabitur. Circulus au
reus in naribus suis, mulier pulchra et
fatua. Desiderium iustorum omne bonum est,
prestolatio impiorum furor. Alii dividunt
propria et ditiores fiunt, alii rapiunt

non sua, et semper in egestate sunt. Anima que
benedicit impinguabitur, et qui inebriat
ipse quoque inebriabitur. Qui abscondit
frumenta maledicetur in populis, benedic
tio super caput vendentium. Bene
consurgit diluculo qui querit bona, qui autem
investigator malorum est opprimetur ab
eis. Qui confidit in divitiis suis corru
et, iusti autem quasi virens folium germina
bunt. Qui conturbat domum suam possi
debit ventos, et qui stultus est serviet
sapienti. Fructus iusti lignum vite,
et qui suscipit animas sapiens est. Si iustus
in terra recipit, quanto magis impius et peccator.

XII

Qui diligit disciplinam
diligit scientiam, qui autem odit incre
pationes insipiens est. Qui bonus est
hauriet a domino gratiam, qui autem confidit
in cogitationibus suis impie agit. Non
roborabitur homo ex impietate sua,
et radix iustorum non commovebitur. Mulier
diligens corona est viro suo, et putredo
in ossibus eius que confusione res dignas
gerit. Cogitationes iustorum iudicia,
et consilia impiorum fraudulenta. Verba
impiorum insidiantur sanguini, os iustorum
liberabit eos. Verte impios et non erunt,
domus autem iustorum permanebit. Doctri
na sua noscetur vir, qui autem vanus
et excors est patebit contemptui. Meli
or est pauper et sufficiens sibi quam glo
riosus et indigens pane. Novit iustus
animas iumentorum suorum, viscera autem
impiorum crudelia. Qui operatur terram
suam satiabitur panibus, qui autem secta
tur ocium stultissimus est. Qui suavis
est in vini moderationibus in suis muni
tionibus relinquit contumeliam. Deside
rium impii monimentum est pessimorum

radix autem iustorum proficiet. Propter peccata
labiorum ruina proximat malo, effugi-
et autem iustus de angustia. De fructu o-
ris sui unusquisque replebitur bonis, et
iuxta opera manuum suarum retribuetur ei.
Via stulti recta in oculis eius, qui autem
sapiens est audit consilia. Fatuus sta-
tim indicat iram suam, qui autem dissimu-
lat iniuriam callidus est. Qui quod no-
vit loquitur index iustitie est, qui autem men-
titur testis est fraudulentus. Est qui pro-
mittit et quasi gladio pungitur conscientie,
lingua autem sapientium sanitas est. La-
bium veritatis firmum erit in perpetuum,
qui autem testis est repentinus concinnat
linguam mendacii. Dolus in corde co-
gitantium mala, qui autem ineunt pa-
cis consilia sequitur eos gaudium. Non
contristabit iustum quicquid ei acciderit,
impii autem replebuntur malo. Abho-
minatio domino labia mendacia, qui autem
fideliter agunt placent ei. Homo versutus
celat scientiam, et cor insipientium provocat
stultitiam. Manus fortium dominabitur,
que autem remissa est tributis serviet. Me-
ror in corde viri humiliabit illum,
et sermone bono letificabitur. Qui ne-
gligit dampnum propter amicum suum iustus
est, iter autem impiorum decipiet eos. Non
inveniet fraudulentus lucrum, et substantia
hominis erit auri pretium. In semita
iustitie vita, iter autem devium ducit
Filius sapiens **XIII** ad mortem.
doctrina patris, qui autem illusor est
non audit cum arguitur. De fructu oris
sui saciabitur bonis, anima autem preva-
ricatorum iniqua. Qui custodit os suum
custodit animam suam, qui autem inconsideratus
est ad loquendum sentiet mala. Vult

et non vult piger, anima autem operantium
impinguabitur. Verbum mendax iustus
detestabitur, impius autem confundit et
confundetur. Iustitia custodit innocentis
viam, impietas vero peccatores sup-
plantat. Est quasi dives cum nichil ha-
beat, et est quasi pauper cum in multis divitiis
sit. Redemptio anime viri divi-
tie sue, qui autem pauper est increpationem
non sustinet. Lux iustorum letificat,
lucerna autem impiorum extinguetur. Inter
superbos semper iurgia sunt, qui autem agunt
cuncta cum consilio reguntur sapientia.
Substantia festinata minuetur, que autem paula-
tim colligitur manu multiplicabitur.
Spes que differtur affligit animam, lignum
vite desiderium veniens. Qui detra-
hit alicui rei ipse se in futurum obligat,
qui autem timet preceptum in pace versa-
bitur. Filio doloso nichil erit boni, servo
autem sapienti prosperi erunt actus, et di-
rigetur via eius. Lex sapientis
fons vite, ut declinet a ruina mor-
tis. Doctrina bona dabit gratiam,
in itinere contemptorum vorago. Astutus
omnia agit cum consilio, qui autem fatuus
est aperiet stultitiam. Nuntius
impii cadet in malum, legatus fi-
delis sanitas. Egestas et ignominia
ei qui deserit disciplinam, qui autem acquie-
scit arguenti glorificabitur. Desiderium
si compleatur delectat animam, detesta-
tur stulti eos qui fugiunt mala. Qui
cum sapientibus graditur sapiens
erit, amicus stultorum efficietur similis.
Peccatores persequitur malum, et iustis
retribuentur bona. Bonus relinquit he-
redes filios et nepotes, et custoditur iusto
substantia peccatoris. Multi cibi in novalibus

patrium; et alius congregabunt absque
iudicio. Qui parcit uirge odit filium
suum; qui autem diligit illum instanter
erudit. Iustus comedet et replet a-
nimam suam; uenter autem impiorum
insaturabilis. XIIII

Sapiens mulier edificat do-
mum suam; insipiens extructam
quoque destruet manibus. Ambulans
recto itinere et timens dominum; despicitur
ab eo qui infami graditur uia. In
ore stulti uirga superbie; labia autem
sapientium custodiunt eos. Ubi non
sunt boues presepe uacuum est; ubi autem
plurime segetes, ibi manifesta for-
titudo bouis. Testis fidelis non mentietur;
profert autem mendacium dolosus testis.
Querit derisor sapientiam et non inueniet;
doctrina prudentium facilis. Vade
contra uirum stultum; et nescit labia pru-
dentie. Sapientia callidi est intelligere
uiam suam; et imprudentia stultorum errans.
Stultus illudet peccatum; et inter iustos
morabitur gratia. Cor quod nouit amari-
tudinem anime sue; in gaudio eius
non miscebitur extraneus. Domus impiorum
delebitur; tabernacula uero iustorum germi-
nabunt. Est uia que uidetur homini iusta;
nouissima autem eius deducunt ad
mortem. Risus dolore miscebitur;
et extrema gaudii luctus occupat.
Uiis suis replebitur stultus; et super eum
erit uir bonus. Innocens credit omni
uerbo; astutus considerat gressus suos.
Sapiens timet et declinat a malo;
stultus transilit et confidit. Impatiens
operatur stultitiam; et uir uersutus odi-
osus est. Possidebunt paruuli stultitiam;
et astuti expectabunt scientiam. Iace-

bunt mali ante bonos; et impii ante
portas iustorum. Etiam proximo suo
pauper odiosus est; amici uero diuitum
multi. Qui [illegible] proximum suum pec-
cat; qui autem miseretur pauperi beatus erit.
Qui credit in domino misericordiam diligit. Er-
rant qui operantur malum; misericordia et
ueritas preparant bona. In omni opere bo-
no erit habundantia; ubi autem uerba sunt
plurima, ibi frequenter egestas. Corona
sapientium diuitie eorum; fatuitas
stultorum imprudentia. Liberat animas
testis fidelis; et profert mendacia uersipellis.
In timore domini fiducia fortitudinis;
et filiis eius erit spes. Timor domini
fons uite; ut declinent a ruina mor-
tis. In multitudine populi dignitas regis;
et in paucitate plebis ignominia prin-
cipis. Qui patiens est multa guber-
natur prudentia; qui autem impatiens est
exaltat stultitiam suam. Uita carnium
sanitas cordis; putredo ossium in-
uidia. Qui calumpniatur egentem expro-
brat factori eius; honorat autem eum qui
miseretur pauperis. In malitia sua
expelletur impius; sperat autem iustus in
morte sua. In corde prudentis re-
quiescit sapientia; et indoctos quoque e-
rudiet. Iustitia eleuat gentem; mi-
seros facit populos peccatum. Acceptus est
regi minister intelligens; iracundiam
eius inutilis sustinebit. XV

Responsio mollis frangit iram;
sermo durus suscitat furorem.
Lingua sapientium ornat scientiam; os
fatuorum ebullit stultitiam. In omni loco
oculi domini contemplantur malos et bonos.
Lingua placabilis lignum uite; que
autem immoderata est conteret spiritum. Stultus

irridet disciplinam patris sui; qui autem
custodit increpationes astutior fiet.
In habundanti iustitia virtus maxima est;
cogitationes autem impiorum eradicabuntur.
Domus iusti plurima fortitudo; et in fru-
ctibus impii conturbatio. Labia sapi-
entium disseminabunt scientiam; cor stul-
torum dissimile erit. Victime impiorum
abhominabiles domino; vota iustorum
placabilia. Abhominatio est domino
via impii; qui sequitur iustitiam diligi-
tur ab eo. Doctrina mala deserenti vi-
am vite; qui increpationes odit
morietur. Infernus et perditio coram
domino; quanto magis corda filiorum hominum.
Non amat pestilens eum qui se
corripit; nec ad sapientes graditur.
Cor gaudens exhilarat faciem; in
merore animi deicitur spiritus. Cor sapi-
entis querit doctrinam; et os stultorum pa-
scitur imperitia. Omnes dies pauperis
mali; secura mens quasi iuge convi-
vium. Melius est parum cum timore
domini quam thesauri magni et insatiabi-
les. Melius est vocari ad olera cum
caritate quam ad vitulum saginatum
cum odio. Vir iracundus provocat rix-
as; qui patiens est mitigat suscita-
tas. Iter impiorum quasi sepes spinarum;
via iustorum absque offendiculo. Filius
sapiens letificat patrem; et stultus homo
despicit matrem suam. Stultitia
gaudium stulto; et vir prudens diri-
get gressus suos. Dissipantur cogita-
tiones ubi non est consilium; ubi vero plures
sunt consiliarii confirmantur. Letatur
(est) homo in sententia oris sui; et sermo o-
portunus optimus. Semita vite super
eruditum; ut declinet de inferno

novissimo. Domum superborum demolie-
tur dominus; et firmos faciet terminos
vidue. Abhominatio domini cogita-
tiones male; et purus sermo pulcher-
rimus firmabitur ab eo. Conturbat
domum suam qui sectatur avaritiam;
qui autem odit munera vivet. Per misericordiam
et fidem purgantur peccata; per timorem
autem domini declinat omnis a malo. Mens
iusti meditabitur obedientiam; os impiorum
redundat malis. Accepta apud eum
via iustorum; et per ipsos etiam inimici
amici fient. Longe est dominus ab impiis; et
orationes iustorum exaudiet. Lux ocu-
lorum letificat animam; fama bona impin-
guat ossa. Auris que audit incre-
pationes vite in medio sapientium
commorabitur. Qui abicit disciplinam
despicit animam suam; qui autem acquiescit
increpationibus possessor est cordis.
Timor domini disciplina sapientie; et glo-
riam precedit humilitas.

XVI

Hominis est animam preparare; et domini
gubernare linguam. Omnes vie
hominis patent oculis eius; spirituum pon-
derator est dominus. Revela domino opera tua;
et dirigentur cogitationes tue. Univer-
sa propter semetipsum operatus est dominus;
impium quoque ad diem malum. Abho-
minatio domini est omnis arrogans;
et si manus ad manum fuerit non erit
innocens. Initium vie bone facere
iustitiam; accepta est autem apud deum mag-
is quam immolare hostias. Misericordia et veri-
tate redimitur iniquitas; et timore
domini declinatur a malo. Cum placu-
erint domino vie hominis; et inimicos quoque
eius convertet ad pacem. Melius est parum
cum iustitia; quam multi fructus cum iniquitate.

Cor hominis disponit viam suam, sed domini
dirigere gressus eius. Divinatio in la-
biis regis in iudicio non errabit os eius.
Pondus et statera iudicia domini sunt et
opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabi-
les regi qui agunt impie, quoniam iustitia
firmatur solium. Voluntas regum labia
iusta; qui recta loquitur diligetur. Indi-
gnatio regis nuntii mortis, et vir sa-
piens placabit eum. In hilaritate
vultus regis vita, et clementia eius
quasi imber serotinus. Posside sapientiam
quia auro melior est, et acquire prudentiam
quia pretiosior est argento. Semita iusto-
rum declinat mala; custos animae suae servat
viam suam. Qui custodit vias suas cu-
stodit animam; diligens animam suam parcet
ori suo. Contritionem praecedit superbia,
et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius
est humiliari cum mitibus quam dividere
spolia cum superbis. Eruditus in verbo re-
periet bona, et qui in domino sperat beatus est. Qui
sapiens corde est appellabitur prudens,
et qui dulcis eloquio maiora repperiet.
Fons vitae eruditio possidentis; doctri-
na stultorum fatuitas. Cor sapientis
erudiet os eius, et labiis illius addet
gratiam. Favus mellis verba composita; dul-
cedo animae est sanitas ossium. Est via
quae videtur homini recta, et novissima eius du-
cunt ad mortem. Anima laborantis laborat
sibi quia compulit eum os suum. Vir impius
fodit malum, et in labiis eius ignis ar-
descit. Homo perversus suscitat lites, et
verbosus separat principes. Vir iniquus la-
ctat amicum suum, et ducit eum per viam
non bonam. Qui attonitis oculis cogitat
prava, mordens labia sua perficit
et malum. Corona dignitatis senec-
tus, quae in viis iustitiae repperietur. Melior
est patiens viro forti, et qui dominatur
animo suo expugnatore urbium. Sor-
tes mittuntur in sinum, sed a domino temperantur.

Melior est buccella sicca XVII
cum gaudio quam domus plena
victimis cum iurgio. Servus sapiens
dominabitur filiis stultis, et inter fratres heredita-
tem dividet. Sicut igne probatur ar-
gentum et aurum camino, ita corda
probat dominus. Malus obedit linguae in-
iquae, et fallax obtemperat labiis men-
dacibus. Qui despicit pauperem exprobrat
factori eius, et qui ruina laetatur alterius
non erit impunitus. Corona senum filii filiorum,
et gloria filiorum patres eorum. Non decent stul-
tum verba composita, nec principem labi-
um mentiens. Gemma gratissima expe-
ctatio praestolantis; quocumque se vertit
prudenter intelliget. Qui celat delictum
quaerit amicitias; qui altero sermone repe-
tit separat foederatos. Plus proficit correp-
tio apud prudentem quam centum plagae apud stultum.
Semper iurgia quaerit malus, angelus au-
tem crudelis mittetur contra eum. Expedit magis
ursae occurrere raptis fetibus quam fa-
tuo confidenti sibi in stultitia sua. Qui red-
dit mala pro bonis, non recedet malum de
domo eius. Qui dimittit aquam caput est
iurgiorum, et antequam patiatur contumeli-
am iudicium deserit. Et qui iustificat impium
et qui condemnat iustum abhominabilis est
uterque apud deum. Quid prodest habere divi-
tias stultum, cum sapientiam emere non
possit? Qui altam facit domum suam quae-
rit ruinam, et qui evitat discere incidet
in mala. Omni tempore diligit qui amicus
est, et frater in angustiis comprobatur. Homo stultus
plaudet manibus cum spoponderit pro

amico suo. Qui meditatur discordi
as diligit rixas: et qui exaltat os su
um querit ruinam. Qui perversi cordis est
non inveniet bonum: et qui vertit linguam
suam incidet in malum. Natus est stul
tus in ignominiam suam: sed nec pater in
fatuo filio letabitur. Animus gaudens
etatem floridam facit: spiritus tristis ex
siccat ossa. Munera de sinu impius
accipit: ut pervertat semitas iudicii.
In facie prudentis lucet sapientia: oculi
stultorum in finibus terre. Ira patris filius
stultus: et dolor matris que genuit eum.
Non est bonum dampnum inferre iusto: nec
percutere principem qui recta iudicat.
Qui moderatur sermones suos doctus
et prudens est: et preciosi spiritus vir eruditus.
Stultus quoque si tacuerit sapiens reputabitur:
et si compresserit labia sua intelligens.

XVIII

Occasiones querit qui
vult ab amico recedere: omni tempore
erit exprobrabilis. Non recipit stultus
verba prudentie: nisi ea dixeris que ver
santur in corde eius. Impius cum in pro
fundum venerit peccatorum contemnit: sed se
quitur eum ignominia et opprobrium.
Aqua profunda verba ex ore viri: et tor
rens redundans fons sapientie. Accipere
personam impii in iudicio non est bonum:
ut declines a veritate iudicii. Labia
stulti immiscent se rixis: et os eius iur
gia provocat. Os stulti contritio eius:
et labia ipsius ruina anime eius. Verba
bilinguis quasi simplicia: et ipsa perveniunt
usque ad interiora ventris. Pigrum deicit
timor: anime autem effeminatorum esu
rient. Qui mollis et dissolutus est in
opere suo: frater est sua opera dissipantis. Tur
ris fortissima nomen domini: ad ipsam cur
rit iustus: et exaltabitur. Substantia divitis
urbs roboris eius: et quasi murus validus
circumdans eum. Antequam conteratur ex
altatur cor hominis: et antequam glorificetur
humiliatur. Qui prius respondet quam audiat:
stultum se esse demonstrat: et confusione
dignum. Spiritus viri sustentat imbecilli
tatem suam: spiritum vero ad irascendum fa
cilem quis poterit sustinere? Cor prudens pos
sidebit scientiam: et auris prudentium que
rit doctrinam. Donum hominis dilatat
viam eius: et ante principes spatium ei facit.
Iustus prior est accusator sui: venit amicus
eius et investigabit eum. Contradictiones
comprimit sors: et inter potentes quoque diiu
dicat. Frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas
firma: et iudicia quasi vectes urbium.
De fructu oris viri replebitur venter
eius: et genimina labiorum illius sa
turabunt eum. Mors et vita in manu
lingue: qui diligunt eam comedent
fructus eius. Qui invenit mulierem bo
nam invenit bonum: et hauriet iocundi
tatem a domino. Qui expellit mulierem
bonam expellit bonum: qui autem tenet adul
teram stultus est et insipiens. Cum obsecra
tionibus loquitur pauper: et dives effabitur ri
gide. Vir amabilis ad societatem ma
gis erit amicus quam frater.

XIX

Melior est pauper qui ambulat in
simplicitate sua: quam dives
torquens labia insipiens. Ubi non est
scientia anime non est bonum: et qui festinus est
pedibus offendit. Stultitia hominis sup
plantat gressus eius: et contra deum fervet
animo suo. Divitie addunt amicos plu
rimos: a paupere autem et hii quos habuit separan
tur. Testis falsus non erit impunitus: et qui
mendacia loquitur non effugiet. Multi

lunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis. Fratres hominis pauperis oderunt eum; insuper et amici procul recesserunt ab eo. Qui tantum verba sectatur nichil habebit; qui autem possessor est mentis diligit animam suam, et custos prudentie inveniet bona. Testis falsus non erit impunitus, et qui loquitur mendacia peribit. Non decent stultum delitie, nec servum dominari principibus. Doctrina viri per patientiam noscitur, et gloria eius est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis, ita et regis ira; et sicut ros super herbam, ita et hylaritas eius. Dolor patris filius stultus, et tecta iugiter perstillantia litigiosa mulier. Domus et divitie dantur a parentibus, a domino autem proprie uxor prudens. Pigredo inmittit soporem, et anima dissoluta esuriet. Qui custodit mandatum custodit animam suam; qui autem negligit vias suas mortificabitur. Feneratur domino qui miseretur pauperis, et vicissitudinem suam reddet ei. Erudi filium tuum, ne desperes; ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam. Qui impatiens est sustinebit dampnum, et cum rapuerit aliud apponet. Audi consilium et suscipe disciplinam, ut sis sapiens in novissimis tuis. Multe cogitationes in corde viri; voluntas autem domini permanebit. Homo indigens misericors est, et melior est pauper quam vir mendax. Timor domini ad vitam, et in plenitudine commorabitur absque visitatione pessimi. Abscondit piger manum suam sub ascella, nec ad os suum applicat eam. Pestilente flagellato stultus sapientior erit; si autem corripueris sapientem, intelliget disciplinam. Qui affligit patrem et fugit matrem ignominiosus est et infelix. Non cesses fili audire doctrinam, nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudicium, et os impiorum devorat iniquitates. Parata sunt derisoribus iudicia, et mallei percutientes stultorum corporibus.

XX

Luxuriosa res vinum, et tumultuosa ebrietas; quicumque his delectatur non erit sapiens. Sicut rugitus leonis, ita et terror regis; qui provocat eum peccat in animam suam. Honor est homini qui separat se a contentionibus; omnes autem stulti miscentur contumeliis. Propter frigus piger arare noluit; mendicabit ergo estate, et non dabitur ei. Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri; sed homo sapiens exhauriet illud. Multi homines misericordes vocantur; virum autem fidelem quis inveniet? Iustus qui ambulat in simplicitate sua beatos post se filios derelinquet. Rex qui sedet in solio iudicii dissipat omne malum intuitu suo. Quis potest dicere: mundum est cor meum, purus sum a peccato? Pondus et pondus, mensura et mensura: utrumque abhominabile est apud deum. Ex studiis suis intelligitur puer, si munda et recta sint opera eius. Aurem audientem et oculum videntem, dominus fecit utrumque. Noli diligere sompnum, ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos et saturare panibus. Malum est, malum est, dicit omnis emptor; et cum recesserit, tunc gloriabitur. Est aurum et multitudo gemmarum, et vas pretiosum labia scientie. Tolle vestimentum eius qui fideiussor extitit alieni, et pro extraneis aufer pignus ab eo.

Suauis ē hoī panis mendatii: et
pea implebitur os eius calculo. Co
gitationes ɔsiliis roborant̄: ₇ gub
natil' tractanda s̄ bella. Si q̄ reue
lat mysteria ₇ ambl'at fraudulent̄
et dilatat labia sua: ne ɔmisceatis.
Qui maledicit pr̄i suo ₇ matri: ex
tinguetur lucerna eius ī medus te
nebris. Hereditas ad q̄m festinatur
ī pncipio: ī nouissimo b̄ndictione
carebit. Ne dicas reddam malū
p malo. expecta dnm ₇ liberabit te.
Abhominatio ē apud dm̄ pond'
₇ pondus: statera dolosa n̄ ē bona.
A dn̄o diriguntur gressus uiri. quis
aū hōim intellige pt̄ uiam suam.
Ruina ē homini deuotare scōs: ₇
post uota retractare. Dissipat im
pios rex sapiens: ₇ icuruat sup eos for
nicem. Lucerna dn̄i spiraclm ho
minis: q̄ inuestigat omnia secreta
uentris. Mīa ₇ ueritas custodiunt
rege: ₇ roborat clementia thron'
eius. Exultatio iuuenū fortitudo
eorū: ₇ dignitas senū canicies.
Liuor uulneris absterget mala:
₇ plage ī secretioribus uentris. XXI
Sicut diuisiones aq̄r: ita cor
regis ī manu dn̄i: quocūq: uo
luit inclinabit illud. Omnis uia
uiri recta s̄ uidetur: appendit aū
corda dn̄s. Facere miam ₇ iudiciū:
magis placent dn̄o q̄ uictime.
Exaltatio oculorū ē dilatatio cor
dis: lucerna impiorū pctm̄. Cogita
tiones robusti semp ī habundantia: oīs
aū piger ī egestate ē. Qui ɔgregat
thesauros lingua mēdatii: uanus
₇ excors ē: ₇ impingetur ad laqueos
mortis. Rapine impiorū detrahent
eos: q: noluerunt facere iudiciū. Per
uersa uia uiri aliena ē: qui aū mūd'
ē rectum opus ei'. Melius ē sedere
ī angulo domatis: q̄m cū muliere
litigiosa ₇ in domo ɔmuni. Aīa
impii desiderat malum: n̄ miserebit̄
pximo suo. Multato pestilente
sapientior erit paruulus: ₇ si secte
tur sapientem: sumet sciam. Exco
gitat iust' de domo impii: ut detra
hat impios a malo. Qui obtu
rat aurē suā ad clamorē paupis:
₇ ipse clamabit ₇ n̄ exaudietur. Mu
nus absconditū extinguet iras:
₇ donū in sinu: īdignationē ma
ximā. Gaudiū iusto ē facere iudi
tium: ₇ pauor opantibus iniq̄tatē.
Vir qui errauerit a uia doctrine: ī ce
tu gygantium ɔmorabit'. Q' dilig
epulas ī egestate erit: qui amat
uinū ₇ pinguia n̄ ditabit'. Pro iusto
dabit' impius: ₇ pro rectis iniquus.
Melius ē habitare in t'ra deserta: q̄
cū muliere rixosa ₇ iracūdia. Thesau
rus desiderabil' ₇ oleū in habitaculo
iusti: ₇ imprudens hō dissipabit il
lud. Qui seq̄t iustiam ₇ miam:
inueniet uitam ₇ gl'am. Ciuitatem
fortium ascendit sapiens: ₇ destru
it rob' fiducie ei'. Q' custodit os suū
₇ linguā suā: custodit ab angustiis
aīam suā. Sup'b' ₇ arrogans uocat'
indoct': q̄ ī ira opat' supbiā. Desideria
occidunt pigrū: noluerūt n. q̄cq̄ ma
nus ei' opari. Tota die ɔcupiscit ₇
desiderat: qui aū iust' ē tribuet ₇ n̄o
cessabit. Hostie impiorū abhomina
biles: q̄ offerunt' ex scele. Testis

mendax peribit. vir obediens loquetur
victoriam. Vir impius procaciter obfir
mat vultum suum. qui autem rectus est
corrigit viam suam. Non est sapientia.
non est prudentia. non est consilium contra dominum.
Equus paratur ad diem belli. dominus
autem salutem tribuet. XXII

Melius est nomen bonum quam divi
tie multe. super aurum et argen
tum gratia bona. Dives et pauper
obviaverunt sibi. utriusque operator est
dominus. Callidus vidit malum et ab
scondit se. innocens pertransiit et
afflictus est dampno. Finis mode
stie timor domini. divitie et gloria et vi
ta. Arma et gladii in via perversi.
custos autem anime sue longe rece
dit ab eis. Proverbium est adolescens
iuxta viam suam. etiam cum senuerit
non recedet ab ea. Dives pauperibus im
perat. et qui accipit mutuum servus est
fenerantis. Qui seminat iniquitatem
metet mala. et virga ire sue consu
mabitur. Qui pronus est ad misericordiam bene
dicetur. de panibus enim suis dedit
pauperi. Victoriam et honorem ac
quiret qui dat munera. animam autem
aufert accipientium. Eice derisorem.
et exibit cum eo iurgium. cessabuntque
cause et contumelie. Qui diligit cordis mun
ditiam. propter gratiam labiorum suorum. ha
bebit amicum regem. Oculi domini custo
diunt scientiam. et supplantantur verba
iniqui. Dicit piger. Leo est foris
in medio platearum occidendus sum. Fovea
profunda os aliene. cui iratus est dominus
incidet in eam. Stultitia colligata
est in corde pueri. et virga discipline
fugabit eam. Qui calumpniatur pau
perem ut augeat divitias suas. dabit
ipse ditiori et egebit. Fili mi inclina
aurem tuam et audi verba sapientium. ap
pone autem cor ad doctrinam meam. que pul
chra erit tibi. cum servaveris eam in ventre tu
o. et redundabit in labiis tuis. ut sit
in domino fiducia tua. unde et ostendi
eam tibi hodie. Ecce descripsi eam tibi
tripliciter. in cogitationibus et scientia. ut
ostenderem tibi firmitatem et eloquia veri
tatis. respondere ex his illis qui miserunt
te. Non facias violentiam pauperi.
quia pauper est. neque conteras egenum in
porta. quia dominus iudicabit causam eius. et con
figet eos qui confixerunt animam eius.
Noli esse amicus homini iracundo. neque am
bules cum viro furioso. ne forte di
scas semitas eius. et sumas scanda
lum anime tue. Noli esse cum his
qui defigunt manus suas. et qui vades
se offerunt pro debitis. Si enim non habes
unde restituas. quid cause est ut tollat o
perimentum de cubili tuo. Ne transgredia
ris terminos antiquos. quos posuerunt
patres tui. Vidisti virum velocem in
opere suo. coram regibus stabit. nec erit
ante ignobiles. XXIII

Quando sederis ut comedas cum
principe. diligenter attende que
apposita sunt ante faciem tuam. et sta
tue cultrum in gutture tuo. si tamen ha
bes in potestate animam tuam. Ne desideres
de cibis eius. in quo est panis menda
cii. Noli laborare ut diteris. sed pru
dentie tue pone modum. Ne erigas
oculos tuos ad opes quas habere non potes.
quia facient sibi pennas quasi aquile et avo
labunt in celum. Ne comedas cum homine
invido. et ne desideres cibos eius. quoniam in

similitudinem arioli et coniectoris esti
mat quod ignorat. Comede et bibe di
cet tibi, et mens eius non est tecum. Cibos
quos comederas evomes, et perdes pul
chros sermones tuos. In auribus in
sipientium ne loquaris, quia despicient
doctrinam eloquii tui. Ne attingas terminos
parvulorum, et agrum pupillorum ne in
troeas. Propinquus enim eorum fortis est,
et ipse iudicabit contra te causam illorum. Ingre
diatur ad doctrinam cor tuum, et aures
tue ad verba scientie. Noli subtrahere a pu
ero disciplinam; si enim percusseris eum
virga, non morietur. Tu virga percuties
eum, et animam eius de inferno liberabis.
Fili mi, si sapiens fuerit animus tuus,
gaudebit cor meum tecum, et exultabunt
renes mei, cum locuta fuerint rectum
labia tua. Non emuletur cor tuum pecca
tores, sed in timore domini esto tota die, quia
habebis spem in novissimo, et prestolatio
tua non auferetur. Audi fili mi et esto sa
piens, et dirige in via animum tuum. No
li esse in conviviis potatorum, nec in comes
sationibus eorum qui carnes ad vescen
dum conferunt, quia vacantes potibus et
dantes symbola consumentur, et vestie
tur pannis dormitatio. Audi patrem
tuum qui genuit te, et ne contempnas
cum senuerit mater tua. Veritatem eme,
et noli vendere sapientiam et doctrinam et in
telligentiam. Exultat gaudio pater
iusti; qui sapientem genuit letabi
tur in eo. Gaudeat pater tuus et mater
tua, et exultet que genuit te. Prebe
fili mi cor tuum mihi, et oculi tui vias me
as custodiant. Fovea enim profunda est
meretrix, et puteus angustus aliena.
Insidiatur in via quasi latro, et quos incau

tos viderit interficiet. Cui ve? cui pa
tri ve? cui rixe? cui fovee? cui sine causa
vulnera? cui suffusio oculorum? Nonne
his qui morantur in vino, et student
calicibus epotandis? Ne intuearis
vinum quando flavescit, cum splenduerit
in vitro color eius. Ingreditur blande,
sed in novissimo mordebit ut coluber,
et sicut regulus venena diffundet.
Oculi tui videbunt extraneas, et cor tuum
loquetur perversa. Et eris sicut dormiens in
medio mari, et quasi sopitus guberna
tor amisso clavo. Et dices: Verbera
verunt me, sed non dolui; traxerunt me, et
ego non sensi. Quando evigilabo et rur
sus vina reperiam? XXIIII.

Ne emuleris viros malos, nec
desideres esse cum eis, quia rapi
nas meditabitur mens eorum, et frau
des labia eorum loquuntur. Sapientia edifi
cabitur domus, et prudentia robora
bitur. In doctrina replebuntur cellaria
universa substantia preciosa et pulcherrima.
Vir sapiens fortis est, et vir doctus
robustus et validus, quia cum disposi
tione initur bellum, et erit salus
ubi multa consilia sunt. Excelsa stulto
sapientia; in porta non aperiet os suum. Qui
cogitat mala facere stultus vocabitur.
Cogitatio stulti peccatum est, et abhomina
tio hominum detractor. Si desperaveris
lapsus in die angustie, imminuetur for
titudo tua. Erue eos qui ducuntur
ad mortem, et qui trahuntur ad interitum
liberare ne cesses. Si dixeris: Vires
non suppetunt, qui inspector est cordis,
ipse intelligit, et servatorem anime tue
nichil fallit, reddetque homini iuxta opera
sua. Comede fili mi mel, quia bonum

est et favum dulcissimum gutturi tuo:
sic et doctrina sapientie anime tue. quam
cum inveneris habebis in novissimo spem
et spes tua non peribit. Ne insidieris
et queras impietatem in domo iusti
neque vastes requiem eius. Septies
enim cadet iustus et resurget: impii
autem corruent in malum. Cum ceciderit
inimicus tuus ne gaudeas: et in ruina
eius ne exultet cor tuum: ne for
te videat dominus et displiceat ei. et aufe
rat ab eo iram suam. Ne contendas
cum pessimis. nec emuleris impios
quoniam non habent futurorum spem mali. et
lucerna impiorum extinguetur. Time
dominum fili mi et regem. et cum detracto
ribus non commiscearis: quoniam repente con
surget perditio eorum: et ruinam utrius
que quis novit. Hec quoque sapientibus. Co
gnoscere personam in iudicio non est bonum.
Qui dicunt impio iustus es: male
dicent ei populi: et detestabuntur eum tribus.
Qui arguunt laudabuntur: et super illos
veniet benedictio. Labia deosculabitur
qui recta verba respondet. Prepara foris
opus tuum: et diligenter exerce agrum
tuum: ut postea edifices domum tuam.
Ne sis testis frustra contra proximum tuum:
nec lactes quemquam labiis tuis. Ne
dicas. quomodo fecit mihi sic faciam ei:
reddam unicuique secundum opus suum. Per
agrum hominis pigri transivi. et per vine
am viri stulti: et ecce totum reple
verant urtice. operuerant superficiem
eius spine: et maceria lapidum de
structa erat. Quod cum vidissem posui
in corde meo: et exemplo didici disci
plinam. Usquequo piger dormis. Usque
quo de sompno consurges? Parum

inquam dormies. modicum dormitabis.
pauxillum manus conseres ut quiescas.
et veniet quasi cursor egestas tua: et men
dicitas quasi vir armatus. Hec quoque pa
bole salomonis quas transtulerunt
viri ezechie regis iuda. XXV
Gloria dei est celare verbum: et gloria re
gum investigare sermonem. Ce
lum sursum et terra deorsum: et cor re
gum inscrutabile. Aufer rubiginem
de argento: et egredietur vas purissimum.
Aufer impietatem de vultu regis: et
firmabitur iustitia thronus eius. Ne glo
riosus appareas coram rege. et in loco
magnatorum ne steteris. Melius est
enim ut dicatur tibi ascende huc: quam
ut humilieris coram principe. Que vi
derunt oculi tui. ne proferas in iurgio
cito: ne postea emendare non possis. cum de
honestaveris amicum tuum. Causam tuam
tracta cum amico tuo: et secretum tuum
extraneo non reveles. ne forte insultet
tibi cum audierit: et exprobrare non cesset.
Gratia et amicitia liberant: quas tibi serva.
ne exprobrabilis fias. Mala aurea in
lectis argenteis: qui loquitur verbum in
tempore suo. Inauris aurea et mar
garitum fulgens: qui arguit sapien
tem. et aurem obedientem. Sicut frigus
nivis in die messis: ita legatus
fidelis ei qui misit eum: animam illius
requiescere facit. Nubes et ventus.
et pluvie non sequentes: vir gloriosus et
promissa non complens. Paciencia lenie
tur princeps: et lingua mollis confrin
get duritiam. Mel invenisti. come
de quod sufficit tibi: ne forte saturatus
evomas illud. Subtrahe pedem tuum
de domo proximi tui: ne forte satiatus

oderit te. Iaculum et gladius et sagitta acuta homo qui loquitur contra proximum suum testimonium falsum. Dens putridus et pes lassus qui sperat super infideli in die angustie et amittit pallium in die frigoris. Acetum in nitro et qui cantat carmina cordi pessimo. Sicut tinea vestimento et vermis ligno ita tristitia viri nocet cordi. Si esurierit inimicus tuus ciba illum si sitierit da ei aquam bibere. Prunas enim congregabis super caput eius et Dominus reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluvias et facies tristis linguam detrahentem. Melius est sedere in angulo domatis quam cum muliere litigiosa et in domo communi. Aqua frigida anime sitienti et nuntius bonus de terra longinqua. Fons turbatus pede et vena corrupta iustus cadens coram impio. Sicut qui mel comedit multum non est ei bonum sic qui scrutator est maiestatis opprimetur a gloria. Sicut urbs patens et absque murorum ambitu ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.

XXVI

Quomodo nix in estate et pluvia in messe sic indecens est stulto gloria. Nam sicut avis ad alta transvolans et passer quolibet vadens sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet. Flagellum equo et chamus asino et virga in dorso imprudentium. Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam ne efficiaris ei similis. Responde stulto iuxta stultitiam suam ne sibi sapiens esse videatur. Claudus pedibus et iniquitatem bibens qui mittit verba per nuntium stultum. Quomodo pulchras frustra habet claudus tibias sic indecens est in ore stultorum parabola. Sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii ita qui tribuit insipienti honorem. Quomodo si spina nascatur in manu temulenti sic parabola in ore stultorum. Iudicium determinat causas et qui imponit stulto silentium iras mitigat. Sicut canis qui revertitur ad vomitum suum sic imprudens qui iterat stultitiam suam. Vidisti hominem sapientem sibi videri magis illo spem habebit stultus. Dicit piger leo in via leena in itineribus. Sicut ostium vertitur in cardine suo ita piger in lectulo suo. Abscondit piger manus sub ascella sua et laborat si ad os suum eas converterit. Sapientior sibi videtur piger septem viris loquentibus sententias. Sicut qui apprehendit auribus canem sic qui transit impatiens et commiscetur rixe alterius. Sicut noxius est qui mittit lanceas et sagittas in mortem sic vir qui fraudulenter nocet amico suo et cum fuerit deprehensus dicit ludens feci. Cum defecerint ligna extinguetur ignis et susurrone subtracto iurgia conquiescunt. Sicut carbones ad prunas et ligna ad ignem sic homo iracundus suscitat rixas. Verba susurronis quasi simplicia et ipsa perveniunt ad intima ventris. Quomodo si argento sordido ornare velis vas fictile sic labia tumentia cum pessimo corde sociata. Labiis suis intelligitur inimicus cum in corde tractaverit dolos. Quando submiserit vocem suam ne credideris ei quoniam

revelabitur malitia eius in concilio. Qui fodit foveam incidet in eam.
vii nequitie sunt in corde illius. Qui
operit odium fraudulenter
et qui volvit lapidem revertetur ad
eum. Lingua fallax non amat veri
tatem, et os lubricum operatur ruinas.
Ne glorieris in crastinum. XXVII
Ignorans quid superventura
pariat dies. Laudet te alienus, et
non os tuum: extraneus et non labia tua.
Grave est saxum, et onerosa harena:
sed ira stulti utroque gravior. Ira non
habet misericordiam, nec erumpens furor:
et impetum concitati ferre quis poterit?
Melior est manifesta correctio quam
amor absconditus. Meliora sunt vulne
ra diligentis, quam fraudulenta o
dientis oscula. Anima saturata calca
bit favum: anima esuriens et amarum
pro dulci sumet. Sicut avis transmigrans
de nido suo: sic vir qui relinquit lo
cum suum. Unguento et variis odori
bus delectatur cor: et bonis amici consi
liis anima dulcoratur. Amicum tuum
et amicum patris tui ne dimiseris: et do
mum fratris tui ne ingrediaris in die
afflictionis tue. Melior est vicinus
iuxta quam frater procul. Stude sapientie fili
mi, et letifica cor meum, ut possis ex
probranti respondere sermonem. Astutus
videns malum absconditus est: par
vuli transeuntes sustinuerunt dispendia.
Tolle vestimentum eius qui spopondit
pro extraneo: et pro alienis aufer ei pig
nus. Qui benedicit proximo suo voce
grandi, de nocte consurgens: male
dicenti similis erit. Tecta perstillantia
in die frigoris, et litigiosa mulier
comparantur. Qui retinet eam, quasi qui ven
tum teneat: et oleum dextere sue e
vocabit. Ferrum ferro acuitur: et homo exa
cuit faciem amici sui. Qui servat fi
cum, comedet fructum eius: et qui custos
est domini sui glorificabitur. Quomodo in aquis resple
dent vultus prospicientium: sic corda
hominum manifesta sunt prudentibus. Infer
nus et perditio non replebuntur: similiter et oculi
hominum insatiabiles. Quomodo probatur in
conflatorio argentum, et in fornace au
rum: sic probatur homo ore laudantis.
Cor iniqui inquiret mala: cor autem rectum
inquiret scientiam. Si contuderis stultum
in pila quasi tipsanas feriente desuper
pilo, non auferetur ab eo stultitia eius.
Diligenter agnosce vultum pecoris
tui, tuosque greges considera. Non enim habe
bis iugiter potestatem: sed corona tribuetur in
generatione et generationem. Aperta sunt prata
et apparuerunt herbe virentes: et collecta
sunt fena de montibus. Agni ad vestimentum
tuum: et hedi ad agri pretium. Sufficiat
tibi lac caprarum in cibos tuos: et in necessaria
domus tue, et ad victum ancillis tuis.
Fugit impius nemine XXVIII
persequente: iustus autem quasi leo
confidens absque terrore erit. Propter peccata
terre multi principes eius: et propter hominis
sapientiam, et horum scientiam que dicuntur, vita
ducis longior erit. Vir pauper calum
nians pauperes, similis est imbri ve
hementi, in quo paratur fames. Qui dere
linquunt legem, laudant impium: qui
custodiunt, succenduntur contra eum. Viri ma
li non cogitant iudicium: qui autem requirunt
dominum, animadvertunt omnia. Melior est pauper
ambulans in simplicitate sua, quam
dives pravis itineribus. Qui custodit le
gem, filius sapiens est: qui autem pascit co
messatores, confundit patrem suum. Qui

coacervat divitias usuris et fenore
liberali in pauperes congregat eas. Qui
declinat aurem suam ne audiat legem
oratio eius erit execrabilis. Qui decipit iustos
in via mala in interitu suo corruet et
simplices possidebunt bona eius. Sapiens
sibi videtur vir dives pauper autem pru
dens scrutabitur eum. In exultatione
iustorum multa gloria est regnantibus
impiis ruine hominum. Qui abscondit
scelera sua non dirigetur qui autem confes
sus fuerit et reliquerit ea misericordiam
consequetur. Beatus homo qui semper est pavidus
qui vero mentis est dure corruet in
malum. Leo rugiens et ursus esuri
ens princeps impius super populum pau
perem. Dux indigens prudentia mul
tos opprimet per calumpniam qui autem
odit avariciam longi fient dies eius.
Hominem qui calumpniatur anime sangui
nem si usque ad lacum fugerit nemo
sustinet. Qui ambulat simpliciter
salvus erit qui perversis ingreditur
viis concidet semel. Qui operatur terram
suam saciabitur panibus qui sectatur
ocium replebitur egestate. Vir
fidelis multum laudabitur qui autem festi
nat ditari non erit innocens. Qui co
gnoscit in iudicio faciem non facit bene
iste et pro buccella panis deserit ve
ritatem. Vir qui festinat ditari et
aliis invidet ignorat quod egestas
superveniet ei. Qui corripit hominem
gratiam postea inveniet apud eum magis
quam ille qui per lingue blandi
mentia decipit. Qui subtrahit aliquid a
patre suo et a matre et dicit hoc non est pec
catum particeps homicide est. Qui se
iactat et dilatat iurgia concitat qui

sperat in domino sanabitur. Qui confidit in
corde suo stultus est qui autem graditur
sapienter iste laudabitur. Qui dat
pauperi non indigebit qui despicit
deprecantem sustinebit penuriam.
Cum surrexerint impii abscondentur
homines cum illi perierint multipli
Capitulum XXIX

Viro qui corripientem dura cervice
contempnit repentinus superveniet interitus
et eum sanitas non sequetur. In multi
plicatione iustorum letabitur vulgus cum
impii sumpserint principatum ge
met populus. Vir qui amat sapientiam le
tificat patrem suum qui autem nutrit
scorta perdet substantiam. Rex iustus eri
git terram vir avarus destruet eam.
Homo qui blandis fictisque sermoni
bus loquitur amico suo rethe expandit
pedibus suis. Peccantem virum iniquum
involvet laqueus et iustus laudabit
atque gaudebit. Novit iustus causam pau
perum impius ignorat scientiam. Homines
pestilentes dissipant civitatem sapien
tes vero avertunt furorem. Vir sapiens
si cum stulto contenderit sive irasca
tur sive rideat non inveniet requiem.
Viri sanguinum oderunt simplicem
iusti autem querunt animam eius. Totum
spiritum suum profert stultus sapiens dif
fert et reservat in posterum. Princeps
qui libenter audit verba mendacii
omnes ministros habet impios. Pauper
et creditor obviaverunt sibi utriusque illu
minator est dominus. Rex qui iudicat
in veritate pauperes thronus eius in eternum
firmabitur. Virga atque correptio tribu
unt sapientiam puer autem qui dimittitur
voluntati sue confundit matrem suam.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

In multiplicatione impiorum multi-
plicabuntur scelera: et iusti ruinas eorum
videbunt. Erudi filium tuum et refrigera-
bit te: et dabit delitias anime tue. Cum
prophetia defecerit dissipabitur populus: qui vero
custodit legem beatus est. Servus verbis
non potest erudiri: quia quod dicis intelligit
et respondere contempnit. Vidisti hominem
velocem ad loquendum: stultitia ma-
gis speranda est quam illius correptio.
Qui delicate a pueritia nutrit ser-
vum suum: postea illum sentiet contuma-
cem. Vir iracundus provocat rixas: et qui
ad indignandum facilis est erit ad peccata
proclivior. Superbum sequitur humilitas:
et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cum
fure participatur odit animam suam: ad-
iurantem audit et non indicat. Qui
timet hominem cito corruet: qui sperat
in domino sublevabitur. Multi requirunt fa-
ciem principis: et a domino iudicium egre-
ditur singulorum. Abhominantur iusti
virum impium: et abhominantur impii eos
qui in recta sunt via. Verbum custodiens
filius: extra perditionem erit. Verba con-
gregantis filii vomentis. XXX

Visio quam locutus est vir cum quo est
deus: et qui deo secum morante con-
fortatus ait. Stultissimus sum virorum:
et sapientia hominum non est mecum. Non didici
sapientiam: et novi scientiam sanctorum. Quis
ascendit in celum atque descendit? Quis
continuit spiritum in manibus suis? Quis
colligavit aquas quasi in vestimento? Quis
suscitavit omnes terminos terre? Quod nomen est
eius: et quod nomen filii eius si nosti?
Omnis sermo dei ignitus: clypeus est
sperantibus in se. Ne addas quicquam ver-
bis illius: et arguaris: inveniaris que

mendax. Duo rogavi te: ne deneges
mihi antequam moriar. Vanitatem et verba
mendatia longe fac a me. Mendicita-
tem et divitias ne dederis mihi: tribue tan-
tum victui meo necessaria: ne forte satiatus
illiciar ad negandum: et dicam quis est dominus?
et egestate compulsus furer: et periurem no-
men dei mei. Ne accuses servum ad dominum
suum: ne forte maledicat tibi et corruas.
Generatio que maledicit patri suo: et que
matri sue non benedicit. Generatio que sibi
munda videtur: et tamen non est lota a sor-
dibus suis. Generatio cuius excelsi sunt oculi:
et palpebre eius in alta subrecte. Genera-
tio que pro dentibus gladios habet: et coman-
dit molaribus suis ut comedat inopes
de terra: et pauperes ex hominibus. San-
guisuge due sunt filie dicentes: affer
affer. Tria sunt insaturabilia: et quar-
tum quod numquam dicit sufficit. Infer-
nus et os vulve: et terra que non satiatur aqua.
Ignis vero numquam dicit sufficit. Oculum
qui subsannat patrem: et despicit partum
matris sue: effodiant eum corvi de tor-
rentibus: et comedant eum filii aquile.
Tria sunt difficilia mihi: et quartum penitus
ignoro. Viam aquile in celo: viam colu-
bri super petram: viam navis in medio ma-
ri: et viam viri in adolescentia. Talis est et
via mulieris adultere: que comedit et
tergit os suum et dicit: non sum operata
malum. Per tria movetur terra: et quartum
non potest sustinere. Per servum cum regnaverit:
per stultum cum saturatus fuerit cibo: per
odiosam mulierem cum in matrimonio
fuerit assumpta: et per ancillam cum heres
fuerit domine sue. Quatuor sunt minima
terre: et ipsa sunt sapientiora sapien-
tibus. Formice: populus infirmus qui preparat

in messe cibum suum. Lepusculus plebs
invalida: qui collocat in petra cubi-
le suum. Regem locusta non habet: et egre-
ditur universa per turmas. Stellio ma-
nibus nititur: et moratur in edibus re-
gum. Tria sunt que bene gradiuntur: et quar-
tum quod incedit feliciter. Leo fortissi-
mus bestiarum: ad nullius pavebit oc-
cursum. Gallus succinctus lumbos:
et aries: nec est rex qui resistat ei. Et qui
stultus apparuit postquam elevatus est
in sublime. Si enim intellexisset: ori suo inpo-
suisset manum. Qui autem fortiter premit
ubera ad eliciendum lac: exprimit
butyrum. Et qui vehementer emungit
elicit sanguinem: et qui provocat iras
xxxi producit discordias. XXXI
Verba lamuhel regis. Visio qua
erudivit eum mater sua. Quid
dilecte mi: quid dilecte uteri mei. Quid dilecte
votorum meorum. Ne dederis mulieribus
substantiam tuam: et divitias tuas ad dele-
dos reges. Noli regibus o lamuhel:
noli regibus dare vinum: quia nullum se-
cretum est ubi regnat ebrietas: ne
forte bibant et obliviscantur iudiciorum
et mutent causam filiorum pauperis. Da-
te siceram merentibus: et vinum his qui
amaro sunt animo. Bibant et oblivi-
scantur egestatis sue: et doloris non re-
cordentur amplius. Aperi os tuum muto:
et causis omnium filiorum qui pertranseunt. Aperi
os tuum decerne quod iustum est: et iu-
dica inopem et pauperem. Aleph.
Mulierem fortem quis inveniet? Procul
et de ultimis finibus pretium eius. Beth.
Confidit in ea cor viri sui: et spoliis
non indigebit. Gimel. Reddet ei bonum
et non malum omnibus diebus vite sue. Quesi-
vit lanam et linum: et operata est consilio
manuum suarum. He. Facta est quasi na-
vis institoris: de longe portans
panem suum. Vau. Et de nocte sur-
rexit: deditque predam domesticis
suis: et cibaria ancillis suis. Zai.
Consideravit agrum et emit eum: de
fructu manuum suarum plantavit
vineam. Heth. Accinxit fortitudine
lumbos suos: et roboravit brachium
suum. Teth. Gustavit et vidit quia
bona est negotiatio eius: non extingue-
tur in nocte lucerna eius. Ioth. Ma-
num suam misit ad fortia: et digiti eius
apprehenderunt fusum. Caph. Manum
suam aperuit inopi: et palmas suas
extendit ad pauperem. Lamech. Non
timebit domui sue a frigoribus ni-
vis: omnes enim domestici eius vestiti
sunt duplicibus. Mem. Stragulatam
vestem fecit sibi: byssus et purpura in-
dumentum eius. Nun. Nobilis in
portis vir eius: quando sederit cum
senatoribus terre. Samech. Sindo-
nem fecit et vendidit: et cingulum
tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo
et decor indumentum eius: et ridebit in
die novissimo. Phe. Os suum aper-
uit sapientie: et lex clementie in lingua
eius. Sade. Consideravit semitas domus
sue: et panem otiosa non comedit. Coph.
Surrexerunt filii eius: et beatissimam
predicaverunt: vir eius et laudavit eam.
Res. Multe filie congregaverunt divi-
tias: tu supergressa es universas.
Syn. Fallax gratia et vana est pulchri-
tudo: mulier timens dominum ipsa lauda-
bitur. Thav. Date ei de fructu manuum
suarum: et laudent eam in portis opera sua.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg